

tionem peccati, aut cum complacentia in eo concurrat, sed purè permittat. Ad minoris probationem, distinguo majorem: quæ est ipsum peccatum *Dei*, nego; *creatura*, concedo: & minorem: peccatum est moraliter turpe permittenti, nego; per se causanti, concedo.

Sed contra: concursus *Dei in actu secundo* est moraliter turpis, vel secundum se, vel *creaturæ*: ergo est moraliter turpis ipsi *Deo*. Probatur consequentia: moraliter turpe est ipsi *Deo* concurrere cum iudicio de eo, quod *sic concurrere* est contra regulam honestatis, & divina displicentia dignum, sed concurrere absque præcisione entitatis à malitia est concurrere cum iudicio de eo, quod *sic concurrere*, est contra regulam honestatis, & divina displicentia dignum, nam est concurrere cum iudicio de eo, quod talis concursus est peccatum: ergo concursus *Dei in actu secundo* est moraliter turpis ipsi *Deo*. Retorqueo: ut nuper, & nego consequentiam, ad cuius probationem, distinguo majorem: cum iudicio de eo, quod *sic concurrere* est contra regulam honestatis, violatam à *Deo*, concedo; violatam à *creatura*, nego: vel aliter: quando *sic concurrere* esset à *Deo* per se, concedo; quando esset, ut est, per accidens, & purè permissivè, nego, quia hoc solum est, *Deum* permittere, seu non impediri id, quod est divina displicentia dignum.

Contra iterum: atqui *Deus* concurrat violando regulam honestatis: ergo nulla est solutio. Probatur subsumpta: *Deus* concurrat in actu secundo ex sua libera determinatione, cum possit non

non concurrere: ergo liberè concurrat, volendo *sic concurrere*; sed liberè concurrere volendo concursuri, divina displicentia dignum, est concurrere violando regulam honestatis: ergo *Deus* concurrat violando regulam honestatis. Ad instantiam, nego antecedens, & distinguo antecedens probationis: ex sua libera determinatione positiva, nego; permissiva, seu non impeditiva, concedo: & consequens: volendo, volitione positiva, & determinata, nego; volitione permissiva, & terminativè vaga, concedo: & minorem subsumptam: liberè concurrere volendo positivè concursuri, divina displicentia dignum, & cætera, concedo; liberè volendo purè permissivè, seu non impeditivè, & volitione objectivè vaga, nego. Solutio patet ex dictis.

Argumentum sextum: est contra divinæ Omnipotentia conceptum, quod ex entibus plura sint permissibilia, quam causabilia per se, nam permissio (cum vi illius terminus permissus non possit dici, fieri simpliciter ab Omnipotentia) est minor influxus, quam causalitas per se; sed si peccatum in ratione entis non causetur ab Omnipotentia per se, ex entibus plura erunt permissibilia, quam causabilia per se, nam plura sunt peccata, quam actus boni: ergo peccatum in ratione entis causatur per se ab Omnipotentia. Ante solutionem opportunè Pater Ramirez rogat Adversarios: an sit contra divinæ Omnipotentia conceptum, quod de facto plures sine comparatione adhuc ex Christianis damnentur, quam salutem æternam consequantur?

Deinde ad argumentum in forma, omitto majorem, & nego minorem, cujus probationem distinguo: plura sunt peccata, quam actus honesti de facto, permitto; de possibili, nego: etenim in statu possibilitatis, & datur series infinita actionum honestarum possibilium, & series infinita actionum turpium, quarum nulla major est alia: de facto autem, licet permittamus, plures esse actiones turpes, quam honestas; tamen non bene inde probatur, plura esse ab Omnipotentia permittibilia, quam causabilia per se, nam prater actus liberos, quibus solum honestas, aut turpitudine comperit, dantur plures substantiæ, accidentia, & actiones naturales, quæ causantur ab Omnipotentia per se, & quarum cumulus nimis excedit cumulum peccatorum. Omisi autem majorem, quia licet de facto plura permitterentur, quam causarentur per se, hoc non esset contra perfectionem Omnipotentia; cum non esset ex defectu terminorum per se causabilium, sed ex domino Dei volentis plus se exercere permittendo, quam per se causando.

Argumentum septimum: quidquid non est causa actionis, per quam aliqua substantia in esse producit, non est causa illius substantia; sed aliqua substantia in esse producit per actionem peccaminosam: plures enim homines per adulteria generantur: ergo si Deus non est causa earum actionum, *ut actiones sunt*, non erit causa eorum hominum, quod est absurdum. Argumentum est Divi Thomæ loco citato, in argumento 3. & etiam Divi Anselmi de casu diaboli,

boli, Capit. 20. in quo cum discipulus sic argueret: quod quidem Deus naturas omnium faciat, fatendum est: quod vero singulas actiones perverfarum voluntatum, velut ipsum pravum motum voluntatis, quo ipsa prava voluntas se movet, faciat, quis concedat? Cui Sanctus Doctor respondet; quid mirum si dicamus, Deum fatere singulas actiones, quæ sunt mala voluntate, cum fatemur eum facere singulas substantias, quæ sunt in justa voluntate, & in honesta actione:

Ex quibus sic iterum insurgunt Thomistæ: juxta Sanctum Anselmum, Deus eadem proprietate, qua facit substantias, facit actiones peccaminosas, quibus illæ causantur; sed substantias causat per se: ergo & actiones peccaminosas, saltem *ut actiones sunt*. Præmitto ad solutionem primo: quod ipsi Thomistæ debent argumentum solvere, & Divum Thomam explicare: nam juxta ipsos, Deus solum causat actionem adulterandi sub conceptu generico entis, & actus: ergo si eadem proprietate, qua facit actionem, facit terminum, homo per eam actionem generatus solum causatur à Deo sub conceptu generico termini, nam juxta ipsos *causare terminum actionis* commensuratur cum *causare actionem*.

Præmitto secundo: quod Divus Thomas sumit hoc nomen *causa*, sicut supra accepit nomen *author*, & primum principium, scilicet pro primo influente, sine cujus influxu immediato, nullum aliud agens operari potest; atque in hoc sensu sumpta causa totum argumentum Divi Thomæ concedendum est. Nec favet Thomistis,

quod dicat Deum esse causam earum actionum prout actiones sunt, nam hæc locutio intelligenda est iuxta dicta, lect. 2. ad quartam responsionem. Ad textum Sancti Anselmi, eodem modo intelligendum est *ly facere*; & ad argumentum deductum, distinguo majorem: eadem proprietate, & eodem modo, nego, & diverso, concedo: in generatione hominis per adulterium duplex actio concurret, alia est actio adulterandi, & hanc causat Deus physicè permittivè, quia est peccatum; alia, quæ est creatio animæ rationalis, & alia, quæ esteductio unionis facta post aliquot dies à die adulterij, & hæc, quibus immediatè causatur substantia hominis causat physicè per se.

Argumentum octavum: quando agens universale movet potentiam subordinatam, si sequatur defectus, hic non tribuitur agenti universali juxta Divum Thomam quæst. 3. de malo, art. 2. qui se explicat exemplo claudicationis, quæ non tribuitur voluntati moventi: ergo quamvis Deus prædeterminet entitatem peccati, ex qua sequitur defectus, iste non tribuetur Deo, sed creaturæ defectuosæ. Distinguo antecedens: hic non tribuitur agenti universali, si moveat, motione prædeterminante, nego; motione indifferente, concedo: ideoque licet Deus moveat, ut sæpè loquitur Sanctus Thomas, ad actum peccati, non tribuitur ei defectus, quia solum movet motione indifferente, non prædeterminante; atque hoc tibi deserviet ad plures Sancti Doctoris auctoritates: exemplum

verè

verò claudicationis, & quid sit ad illud dicendum, dictum est in probationibus conclusionis.

Argumentum nonum, ex Palanco: omnis actio egreditur ab intrinseco agentis, illique convenit ab intrinseco; sed si conveniat illi per accidens non illi convenit ab intrinseco, nam hoc est solum de ratione actionis convenientis per se; ergo si actio peccaminosa convenit Deo per accidens, non est actio Dei. Ulterius: repugnat, Omnipotentiam agere per actionem, quæ est per se actio Omnipotentis, & est per se productiva peccati, quin Omnipotentia per illam agat per se, & per se producat peccatum; sed actio peccaminosa creaturæ, & est per se actio Omnipotentis, & est per se productiva peccati: ergo Omnipotentia per illam per se producit, & non per accidens peccatum.

Præmitte ad solutionem: quod omnis actio debet egredi ab intrinseco agentis *effectivè*, quatenus per illam, ut ab intrinseca illius virtute egredientem efficit terminum: non vero *determinativè*, quia potest illud agens non se liberè exercere, aut eligere per eam; & tunc quia actio illi conveniet ab extrinseco determinativè, nam per aliud agens determinabitur, conveniet illi per accidens. Nec ut tale agens rationale sit causa moralis per se termini, sufficit, quod actio sit per se illius, & sit per se termini productiva, sed requiritur, quod per eam agat ex inclinatione, & determinatione propria; non vero quasi invitum, qualiter se habet Deus respectu peccati, ad quod creatura rapit illi concursum.

B b 3

Hinc

Hinc in forma, distinguo majorem: egreditur, & convenit ab intrinseco effectivè, concedo; determinativè, nego: & minorem: non illi convenit ab intrinseco effectivè, nego; determinativè, concedo. Ad additum, nego majorem propter dicta in præmissis.

Sed contra primo: actio, quæ habet esse ab Omnipotentia per se est naturalis Omnipotentia; sed actio peccaminosa habet esse per se ab Omnipotentia: ergo est naturalis Omnipotentia, ac proinde nequit esse violenta, & per accidens. Probatur major: actio, quæ est ab Omnipotentia, ut per potentiam naturalem, & non per obedientialem, est naturalis, & connaturalis Omnipotentia cum natura sit *principium motus, & quietis, ejus in quo est*; sed actio, quæ habet esse ab Omnipotentia per se, & ab ea est ut per potentiam naturalem, & non per obedientialem: ergo est naturalis Omnipotentia. Ulterius: quia omnis potentia habet esse à natura per emanationem, repugnat, quod potentia alicujus naturæ sit contra inclinationem illius; sed actio peccaminosa essentialiter habet esse à Deo per egressionem ab eo, & à natura: ergo repugnat, quod sit contra inclinationem Dei, Omnipotentia, & naturæ.

Præmitto ad solutionem: quod actio creaturæ est ab Omnipotentia, ut à potentia naturali, & connaturali ipsi actioni, quatenus actio eam exigit, ut existat: ipsa etiam actio est connaturalis Omnipotentia, quatenus *connaturale* opponitur *violento simpliciter tali*; non autem quatenus

nus significat inclinationem in effectum, nam eam non habet Omnipotentia in eam actionem, cum sit ipsi *secundum quid violenta*, juxta Sanctos Patres. Hinc ad argumentum, distinguo majorem: est naturalis Omnipotentia, quatenus naturale opponitur violento simpliciter tali, concedo, quatenus opponitur violento secundum quid tali, nego, & similiter consequens. Ad probationem majoris, distinguo minorem: est ab ea ut per potentiam naturalem, quatenus hoc significat potentiam exactam ab ea actione, concedo; in alio sensu, nego. Ad additum, nego consequentiam, & est disparitas, quia potentiam esse à natura per emanationem, est, naturam illam exigere, & non potest esse contra inclinationem naturæ, quod natura exigit: ac bene potest agens rationale (ut sæpè in nobis experimur) agere contra propriam inclinationem per actionem ab ipso egredientem.

Contra secundo: Omnipotentia concurrat ad peccatum *quasi violenta*, & coacta: ergo non est causa per accidens, sed *quasi* per accidens, ac per consequens in re non est causa per accidens. Ulterius: ut terminus *quasi* aliquam difficultatem theologiam explicet, debet reduci ad aliquid propriè, & simpliciter tale: ergo ut Omnipotentia dicatur *quasi violenta* debet id explicari per aliquid simpliciter tale, quod à nobis non explicatur. Ad instantiam, nego consequentiam, quia licet Omnipotentia concurrat quasi violenta, quia non datur violentia simpliciter talis; tamen vere est causa moralis per accidens, cum concurrat con-

tra propriam inclinationem, & ex determinatione creaturæ rapientis, à Deo permittente concursum, ut ait Sanctus Anselmus. Ad additum, concedo enthymema, & nego quod à nobis non explicetur: reducitur enim *ly quasi* ad verum concursum physicum, licet raptum à Deo.

Argumentum ultimum ex eodem: si Deus prædeterminet actum peccati, quatenus impeditivum majoris peccati, non erit causa per se peccati; sed Deus prædeterminans actum peccati, illud prædeterminaret, quatenus impeditivum majoris peccati: ergo non esset causa per se peccati. Major constat, quia Deum minuire in peccato malitiam non est esse causam per se peccati, ut patet in hominibus, quibus, juxta communem Doctorum sententiam, licitum est suadere minus peccatum, ut vitetur majus. Probatur minor: in tantum minus peccatum impedit majus, in quantum plus retinet de ordine rationis, de plenitudine essendi, & de bonitate; sed peccatum plus retinet de ordine rationis, & cætera, quo plus habet de actu. ergo Deus prædeterminans, & cætera. Minor patet ex Divo Thoma, 1. 2. quæst. 73. art. 2. & quæst. 10. de malo in corpore, & ad primum, & secundum, ubi docet, eum qui comedit quantum debet, sed quando non debet, minus peccare, quam qui comedit quantum non debet, & quando non debet, quia primus actus habet plus de ordine rationis.

Præmitto ad solutionem, quod nullum peccatum potest habere plus de bonitate *moralis*, quàm aliud, cum nullum habeat bonitatem *moralem* posi-

positivam, potest tamen habere plus de bonitate *physica*, cum omne peccatum bonitatem *physicam* habeat. Nunc ad argumentum, nego minorem, & distinguo majorem probationis: in quantum plus retinet de ordine rationis, de plenitudine essendi, & de bonitate *moralis*, concedo propositionem, & nego suppositum, propter dicta in præmissis; & de bonitate *physica*, nego: & minorem: peccatum plus retinet de bonitate *physica*, quo plus habet de actu, concedo, plus de bonitate *moralis*, nego suppositum. Ad probationem ex Divo Thoma, dic, eum loqui de bonitate *moralis* *negativa*, quæ datur in comedente quantum debet, quatenus in eo non datur tanta malitia, quanta in comedente quantum non debet: Deus autem nequit prædeterminare ad minus malum *morale*, quia esset formaliter malum respectu Dei ad illud prædeterminantis, qui alijs modis, quibus non potest homo, potest majus malum impedire, quin determinet ad minus.

Sed contra primo: si Deus prævideat, quod si seclusa prædeterminatione, conferat creaturæ auxiliium indifferens, illa ponet actum malum, ut decem, poterit eam prædeterminare ad actum malum ut sex: ergo talis actus non erit malus formaliter respectu Dei. Probatur assumptum: vel prædeterminatio tollit libertatem, vel non tollit; atqui sive tollat, sive non tollat, poterit Deus creaturam in casu argumenti, modo dicto prædeterminare: ergo poterit. Probatur prima pars minoris: si prædeterminatio tollat libertatem, jam ille actus solum erit materialiter malus,

cum

cum à creaturâ sine libertate fiat : ergo jam erit minus malus, quam actus ut decem, ac per consequens, Deus poterit ad illum prædeterminare. Probatur secunda pars : si prædeterminatio non tollat libertatem, Deum prædeterminare ad talem actum, erit impedire majus malum, & ab eo retrahere; atqui Deus id facere potest : ergo & prædeterminare.

Ad instantiam, nego assumptum, & minorem probationis, atque ad probationem primæ partis, distinguo antecedens: ille actus solum erit materialiter malus creaturæ, concedo; Deo, nego: quia uti diximus, dissertatione 2. sect. 2. conclusionem 2. Deus nequit determinare ad actum intrinsicè moraliter malum, etiam materialiter, quia si determinaret, peccaret. Ad secundæ partis probationem, distinguo majorem: erit impedire, & cætera, volendo minus malum moraliter, determinatè, volitione simpliciter tali, quæ esset affectio, & inclinatio in peccatum, concedo; aliter, nego: & minorem; quia juxta dicta dissertatione 2. sect. 4. & in argumentis ejus questionis, Deus nequit habere volitionem determinatam, etiam inefficacem (quanto minus efficacem?) circa peccatum, nam omnis volitio determinata, est simpliciter volitio, affectio, & inclinatio in rem volitâ; talis autem esset prædeterminatio extrinseca (qualem Palancus admittit) consistens in decreto; & prædeterminatione intrinsicè, etiam *mediata*, quia tale decretum supponeret.

Contra secundo: non minus præcisiua est divina volitio, quam divina abominatio; sed potest
Deus

Deus abominari actionem peccati, prout est à creaturâ, quin eam abominetur, prout est à Deo: ergo poterit illam velle prout est à Deo, qualiter est entitas & bona, quin illam velit prout est à creaturâ, qualiter est mala, & defectus. Probatur minor, multiplici ratione. Prima: quia incredibile est, quod Deus abominetur actionem, prout est ab ipso. Secunda: quia illa actio prout est à Deo non est brutalis, sed habet conformitatem cum ratione, ac per consequens est bona. Tertia: quia rectitudo amoris desumitur per conformitatem ad rem amatam, sicut veritas cognitionis per conformitatem ad rem cognitam; sicut enim repugnat veritas non verè cognoscibilis, ita bonitas non rectè amabilis; sed ea actio habet intrinsicam amabilitatem transcendentalem, & est intrinsicè amabilis: ergo & rectè amabilis.

Ad instantiam, nego minorem, & ad primam probationem illius, nego incredibilitatem: nam ea actio etiam prout à Deo, seu ut procedens à Deo est contra ipsius voluntatem, & ab eo rapta, cum sit eo renuente: sicut si te cogere ad te ipsum occidendum, actionem eam abominare, etiam prout à te. Ad secundum, distinguo assumptum: illa actio prout est à Deo non est brutalis physicè respectu creaturæ, concedo; quia est actio rationalis illius, ideo enim est peccatum, quia rationalis est, seu quia determinatur à creaturâ rationali: non est brutalis moraliter respectu creaturæ, nego: etenim ea actio est moraliter brutalis respectu creaturæ, quia est
pec-

peccatum illius, propter quod comparata est iumentis insipientibus; at vero respectu Dei, qui non peccat per illam, cum non sit peccatum Dei, nullo modo est brutalis, licet in se moraliter brutalis sit, ideoque nec conformis rationi, nec bona.

Ad tertiam, nego maiorem, & paritatem, quæ est nimis mala, atque etiam minorem, quia in primis bonitas amoris non sumitur per conformitatem ad rem amatam, sed ad regulam morum, quæ illa cumque sit; deinde veritas formalis, cum sit conformitas actus cum objecto, constituitur per actum, & objectum, at bonitas amoris non est relatio prædicamentalis, quæ refertur ex actu, & bonitate objecti, licet per eam reguletur, ideoque est mala paritas. Altera etiam paritas inclusa, mala est, nam cum veritas non dividatur in bonum, & malum moraliter, seu in veritatem moralem, & falsitatem moralem, semper manet in ratione veræ, & verè cognoscibilis à quovis intellectu: at vero cum bonitas transcendentalis (qualis solam est in peccato) dividatur in bonam, & malam moraliter, si sit mala moraliter, nequit rectè amari à voluntate præcipue divina.

Denique, ut multas alias Thomistarum æquivocationes prævenias, adverte primo: quod quando dicitur, *concursum in actu secundo ad peccatum, est Dei, est Omnipotentia, est suus*, debet propositio sic distingui, *suitate inclinationis, & causalitatis per se*, nego; *suitate puræ permissionis, & non impeditiois*, concedo: quod est solum esse Dei grammaticaliter, & non philosophicè, aut theologice.

logicè; ideoque Deus talem concursum potest odio habere, & creaturam propter illum in æternum punire. Adverte secundo: quod quando dicitur, omnem actionem Dei esse sanctam, & laudabilem, debet intelligi de actione immanente, quæ est actus divinus, non de transeunte, quæ potest esse permixta, uti est actio creature peccaminosa, quæ non est sancta, & laudabilis in se; licet sit in actibus divinis, qui circa ipsam versantur, nimirum *permissionis, punitionis, & remissionis*.

Adverte tertio: quod Deus est Sanctus, & laudabilis in omnibus operibus suis, tam *causatis per se*, quam *permixtis*: in his autem non quia bonis, sed quia Deus circa illa honestè, & benè legitur; honestè enim permittit. Quarto: quod actio peccaminosa creature, quæ est etiam actio Dei, est Deo honesta, & sancta, sed tantum *negative*, quatenus per eam divina sanctitas non minuitur; non autem *positive* cum ea actio in se mala, & turpis sit. Quinto: denique quod plura alia in hac quæstione argumenta à Thomistis opponuntur, quæ iam nos propoluimus, & solvimus in hoc tractatu, dissert. 2. sect. 4. in secunda classi argumentorum, ab argumento tertio, usque ad ultimum.

Et sic omnia, quæ ad divina decreta pertinent, discussa manent. Utinam cedant in honorem DEI, Sanctissimæque ejus Genetricis MARIE: sub cujus tutela incepta sunt, finemque non felicem inveniunt.

FINIS.